

VAKMANSCHAP EN STRUCTURELE AANPAK VOORWAARDE BIJ GEBRUIK VAN NATUURLIJKE PRODUCTEN

'HET ANTIBIOTICAGEBRUIK KAN OMLAAG'

Bionext voert in samenwerking met Biohuis, dierenartsen, Platform Natuurlijke Veehouderij, Skal Biocontrole en Wageningen Food Safety Research een project uit om het gebruik van natuurlijke middelen in de biologische veehouderij te stimuleren. Via een reeks artikelen informeren we u over de mogelijkheden hiervan. Deel 3 gaat over het gebruik in de melkveehouderij.

TEKST GERDINE KAPTIJN | FOTO'S BIONEXT

Deze keer zijn we te gast op de Groene Hofstee van Gert Jan, Ria en Arjen Kool. Het bedrijf houdt sinds 1996 biologisch melkvee en werkt sindsdien met natuurlijke middelen. Veearts Hans Nij Bijvank is ook aangeschoven. Hij is al een aantal jaar bekend met het gebruik van natuurlijke middelen en ziet de mogelijkheden: "Met natuurlijke middelen kan het antibioticagebruik omlaag. Voor het onthoornen van kalmpjes bijvoorbeeld gebruikten wij voorheen een antibioticaspray om de wond na te behandelen. Daar hebben we nu een natuurlijke spray voor. Dit alternatief is ook nog ge-

zonder voor de boer en de veearts, want je ademt geen antibiotica in. Voor veel middelen bestaat er nog geen natuurlijke vervanger. Zo is er nu nog geen middel voor acute longontsteking. Voor natuurlijke alternatieven zal nog veel onderzoek nodig zijn. Ik ben zelf bezig met een proef met een knoflookbolus tegen uierontsteking. In dit middel zitten onder andere knoflook en oregano."

Gert Jan: "Wij gebruiken verschillende natuurlijke middelen bij onze kalveren. Zo krijgen ze koolstof mee in de kalverbrokken. Sinds 5 jaar hebben we ook

hulstakken in de kalverstal hangen. De druk van de ringwormbesmettingen nam hierdoor af en we hadden er veel minder last van. We hebben nog maar een keer moeten inenten, toen liep het jongvee in de wei en werd het besmet via het vee van de burens. Het gebruik van natuurlijke middelen alleen is niet voldoende, je systeem moet kloppen. We hadden longproblemen bij kalveren en we ontdekten dat dit aan de stal lag. De koude lucht bleef hangen in het lagere deel waar ze zaten. In zo'n geval is het aanpassen van de stal nodig. Ook bij volwassen koeien is het soms nodig naar de situatie te kijken. Koeien

met een tussenklauwontsteking krijgen koperzink spray in combinatie met pyrogenium, maar je moet ze ook rust geven. Niet zomaar een pijnstiller geven en de koe weer de wei in sturen. Soms nemen we ze een week apart."

Hans: "Inderdaad, het gebruik van natuurlijke middelen gaat verder dan het middel. Je moet zorgen dat de situatie klopt. Kijk bijvoorbeeld eerst naar de bodem, is die gezond? Kijk ook naar het voer van de koe en de koe zelf, klopt dit? Je moet verder kijken dan middelen om sommige problemen op te lossen."

Gert Jan: "Hiervoor moet je goed je dieren in de gaten houden. Sommige dingen kan je al aan de koe merken voordat zij echt ziek is. Bijvoorbeeld bij kalveren door de geur die de mest heeft. Ook al is het nog geen diarree, het probleem kun je dan vroeg oppikken. Preventie en er vroeg bij zijn is belangrijk voor natuurlijke middelen. Dus je moet altijd blijven kijken."

Waarom gebruik je natuurlijke middelen?

Gert Jan: "In 1996 zijn we omgeschakeld naar biologisch, door contact met collega-boeren zijn we bij natuurlijke middelen uitgekomen. Rond 1999 waren biologische boeren al bezig met antibiotica verminderen en dat zijn wij meteen gaan praktiseren. Het voelde als een logische stap en werkte voor ons."

Hoe zit het met de wetgeving rondom natuurlijke middelen?

Hans: "De wetgeving is ingewikkeld. Je mag niet zomaar claimen dat iets een diergeneesmiddel is. Daarvoor moet je uitgebreid kostbaar onderzoek doen. Veel wordt verkocht als voederadditief ter bevordering van de genezing. Bij koeien is het belangrijk dat er naast onderzoek naar werkzaamheid ook gekeken wordt naar het residu in de melk. Deze kennis ontbreekt soms bij natuurlijke middelen."

TIPS OM TE STARTEN MET NATUURLIJKE MIDDELEN

- Niet alles is op te lossen met natuurlijke middelen, je systeem moet ook kloppen. Kijk ook naar de stal, het voer, de bodem en de koe zelf.
- Blijven kijken. Preventie en er vroeg bij zijn is heel belangrijk. Als je je dieren goed in de gaten houdt kan je op tijd ingrijpen.
- Bij jonge dieren heb je het meeste resultaat, daar als eerste beginnen.

Je moet eigenlijk zeker weten dat het kan, voordat je het middel maakt."

Gert Jan: "Niet alle oplossingen vind je in Nederland, je kan ook leren van andere boeren. Zo kijken wij vaak naar hoe biologische boeren in Amerika het doen. Met CLM (kennis- en adviesbureau voor landbouw, voedsel, natuur en milieu) zijn we betrokken bij een project om een innovatieve vliegenvaal te ontwikkelen naar Amerikaans model. We hebben een proefversie op de boerderij staan en die gebruiken we voor onderzoek. Zo kijken we ook wat de bijvangst is, want die moet niet te hoog zijn. We kunnen veel van biologische boeren uit andere landen leren, maar dat gebeurt nog weinig."

Hans: "Er is een gebrek aan wetenschappelijk onderzoek, maar er komen steeds meer wetenschappelijke onderzoeken waarmee de werkzaamheid wordt aangetoond. Het is belangrijk om te weten welke middelen wel en niet werken. Deze onderzoeken zijn belangrijk om veeartsen en boeren te overtuigen van het middel. Hierdoor weten ze zeker dat het werkt en kunnen ze het in hun bedrijf toepassen." Gert Jan: "Financiering krijgen voor dit soort onderzoek is wel lastig. We moeten innovatief zijn, maar dat wordt niet altijd beloond. Subsidie krijgen voor het chemievrij bestrijden van het vergeten plantje Lidrus is lastig, ondanks dat het plantje heel schadelijk is voor de gezondheid van het vee. Als iets niet in Nederland is onderzocht en uitgevonden is het moeilijk om er subsidie voor te krijgen. Dat terwijl het lastig is financiering voor onderzoek te krijgen. Als we willen innoveren moeten we van elkaar leren en onderzoek doen." ■

Gerdine Kaptijn is projectleider bij Bionext en houdt zich daar bezig met veehouderij, wetgeving en kringloopprojecten.